

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio II. De objeto secundario visionis Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Sed contra, potentia vt factiu Petri in particulari non potest cognosci quin cognoscatur totum à quo specificatur essentialiter, sed specificatur essentialiter à Petro in particulari, & æquè illum respicit essentialiter, ac potentia factiu omnium possibilium respicit omnia possibilia in communi: & distinguitur (vt dixi) a potentia factiu Pauli, per ordinem ad Petrum in particulari.

Secunda responsio Heric. Dices secundo cum Herice videri quidem omnes omnino respectus Dei ad creaturas quia illi sunt formaliter in Deo, sed quia illi non penetrantur propterea creaturas non omnes videri nisi confusè tantum.

Sed contra, ille cognoscit aliquod obiectum clare ac distinctè, qui cognoscit illud secundum rationem propriam prout distinguitur ab omni alio, non autem prout continetur sub aliqua ratione vniuersali; sed qui videt potentiam Dei vt factiu Petri in particulari, videt Petrum secundum rationem particularē & propriam, non autem sub ratione communi possibilis: ergo videt distinctè Petrum, nam implicat videri distinctè respectum, quin eius terminus videatur distinctè.

Haecen positiū probavi non implicare visionem vnius attributi sine alio nunc vt ostendam id negatiū.

Solutio prime durationis. Ad primam Resp. illud obiectum quod est in se omnino indiuisibile realiter, & diuisibile virtualiter, non necessariò videri prout est vnum & indiuisibile; quia videri potest inadæquate sicuti est, secundum partes illas virtuales, quarum una terminat conceptum alterā non terminante. Deinde concedo, quod personā quidditatī cognitā cognoscitur essentia, sed nego personam cognoscī non posse intuitū, quin cognoscatur quidditatē. Ad confirmat. sāpe dictum est quod attributa ante operationem intelligentiæ habent distinctionem fundamentalem, & virtutalem, vnde mirum non est si vnum cognoscatur inadæquate sine altero.

Ad secundam Resp. attributa non ingredi essentiam Dei formaliter explicitè, sed formaliter implicitè vt dixi, idè fateor non posse cognoscī quidditatē Deum quin attributa omnia cognoscantur formaliter implicitè. Ad confirm. Resp. tres unitates includi formaliter explicitè in ternario hominum, vnde disparitas est.

Ad tertiam Resp. argumentum Christi, quod ex unitate naturæ patris & filii colligit viso filio videri patrem, optimum esse, non quod hoc sit necessarium, sed quia est connaturale, & debitum secundum potentiam ordinariam.

Solutio quartæ. Ad quartam Resp. rem prout est in se posse videri vel adæquate, vel inadæquate; si videatur adæquate, videntur omnia cum quibus identificatur, si non videatur adæquate, nego necessariò videri omnia quibus identificatur. Dixi Deum videri posse inadæquate, atque adeò videri posse vnum attributum sine essentia & essentiam sine identificatione attributorum. Fateor tres personas esse modum quo Deus existit adæquate ac in concreto consideratus, non sicut modus quo Deus existit consideratus inadæquate. Neque enim implicat cognitionem intuituam inadæquatam ferri in rem in abstracto, & sine subsistentia, seu non cognitā subsistentiā nam etiam demon intuitū cognoscet Christum cuius ignorabat personalitatem.

Solutio quintæ. Ad quintam Resp. æquiuocationem apertam committi, in nomine cognitionis abstractiū. Si enim cognitionis abstractiū significet eam quæ fit per species alienas, concedo cognitionem intuituam esse non posse abstractiū: Si vero cognitionis abstractiū significet eam quæ inadæquata est, & vnum præscin-

dit ab alio, in hoc sensu dico cognitionem intuituam, esse posse abstractiū. Sed hic modus ut paret est inusitatus, & impropus.

S E C T I O II.

De obiecto secundario visionis Dei, seu quomodo videntes Deum videant ea quæ sunt in Deo Eminenter.

Ratio videndi creaturas. Certeum est primò, creaturas vocari obiectum secundarium visionis Dei, quia Deus visus, est ratio videndi creaturas. Vera enim est hæc causaliter, idè beatus videt creaturas quia Deum videt: hæc falsa idè beatus Deum videt quia videt creaturas. Difficultas igitur tota est, quomodo Deus visus possit esse ratio videndi creaturas. Hic enim totus cardo est nobilissimæ controversiæ, ad cuius intelligentiam scire necesse est quibus modis fieri possit vt Deus visus, sit ratio videndi creaturas, & quid propriè sit videri creaturas ex vi visionis Dei.

Certum igitur secundò est, tripliciter posse Deum esse rationem videndi creaturas. Primò, causaliter sed mediater tantum si Deus visus in intellectu beati producat speciem creaturæ, reuelando videlicet existentiam talis creaturæ. Sicut enim visio Dei & visio creaturæ sunt actus diuersi, & habent principia immediata diuersa ut patet. Secundò, Deus visus potest esse ratio videndi creaturam, etiam causaliter, & effectiū tanquam obiectum intelligibile si essentia Dei eodem modo concurrat per se ipsam immediatè ad visionem creaturæ quo concurreret species impressa propria ipsius creaturæ; nam obiectum concurrit ad visionem vel per se vel per speciem sibi propriam. Si ergo De° concurrit ad visionem faciendo id quod faceret species, concurrit ad visionem effectiū sed immediatè tanquam obiectum intelligibile, non tamen ut obiectum cognitionis; quia species non prius cognoscitur quam per eam cognoscatur obiectum. Tertiò, potest Deus esse ratio videndi creaturam formaliter, & vt medium prius cognitum, si determinet, intellectum ad videndas creaturas tanquam aliquid prius ratione cognitum, & penetratum, inferens cognitionem creaturarum, propter connexionem quam habet cum illis, & quia illas continet, & hoc est propriè videre creaturas ex vi visionis Dei, quia obiectum primarium ex sui penetratione determinat intellectum ad visionem creaturæ non effectiū tantum ut in duabus precedentibus sed etiam formaliter ut patet cum sit obiectum formale mouens ad videndum eodem actu obiectum primarium & secundarium,

Triplex conditio. Certum est tertio, tria omnino requiri ut Deus sit medium, & ratio formalis videndi creaturam. Primo ut per unicum actum, & per unicum principium videantur Deus & creaturæ. Sed hoc non sufficit quia Angelus per unicam speciem impressam, & expressam cognoscit Petrum & Paulum, & tamen Petrus non est ipsi ratio videndi Paulum ut pater. Secundo, ut perfectio Dei cognita inferat cognitionem creaturæ propter connexionem quam habet cum illa; si enim penetra perfectionem aliquam ea etiam penetra quæ connexa cum illa sunt. Sed neque connexionis illa sufficit, alioqui creatura esset medium cognoscendi distinctè Deum cum quo haberet connexionem. Tertiò, ergo ut Deus visus sit medium, & ratio formalis motuā videndi creaturam, requiritur continentia creaturæ in ipso Deo; Positā enim connexione simul & continentia poterit diuina perfectio penetrata esse ratio videndi creaturam, eo modo quo præmissa syllogismi sunt moriū formale, ac medium prius cognitum in quo videri possit conclusio, si cognoscetur eodem actu, sicut Angelus eam cognoscit,

Divisio
contro-
uersiæ.

gnoscit, similiter etiam partes videntur in toto, proprietates in essentia, & ut dixi conclusiones in principiis. His positis.

Circa visionem creaturarum in Deo viso, grauis est & multiplex controværia. Primo utrum vito Deo, acdem etiam visione creature videri possint intuitiæ, secundum esse proprium. Secundo, utrum videri possint in Deo ut medio prius cognito, & ex vi visionis formaliter. Tertiæ, in qua Dei perfectione videantur tanquam in medio. Quartæ, quas creaturas necesse sit videri ab eo qui Deum videt: id est utrum ille videat necessariò omnia possibilia & existentia; vel certè utrum videat saltem aliqua. Quintæ, quas creaturas possibile sit videri: id est utrum omnia possibilia in modo futura etiam & existentia, ac proinde libera Dei decreta. Sextæ, quid beati de facto videant.

S. I.

*Vtrum creature videantur aliquo modo ex vi vi-
sionis Dei secundum esse proprium quod
habent in se ipsis.*

Triplex
dubitatio.

Dixi secundum esse proprium quod in se ipsis habent. Nam secundum esse illud eminentiale, quod habent in Deo, & est ipsa creatrix essentia, non est dubium quin omnes videantur creature viso Deo. Difficilis ergo tantum est de illo esse quod ipsæ sunt, utrum illud beati viso Deo cognoscant, non solum cognitione quadam communi, & consensu, sed distinctâ, & propriâ penetrante usque ad ultimas differentias, æque ac si creature ipsa per se ipsam moueret intellectum ad sui cognitionem.

Ratio dubit, est primo quia cognoscere creaturem intuitiæ, est illam cognoscere immediatè ut est in se, & per speciem propriam, ergo si cognoscatur in Deo non cognoscitur intuitiæ, quia non cognoscitur in se, nec per speciem propriam, nec immediatè, quia Deus erit medium cognoscendi eam. Confirmatur quia possibilia cum non habeant existentiam cognosci non possunt intuitiæ.

Secundo, nihil cognosci potest formaliter in Deo, nisi quod formaliter est in Deo, sed creature non est in Deo formaliter, & distinctè, ergo non potest in Deo cognosci formaliter secundum esse proprium, sed tantum secundum esse illud eminentiale quod in Deo habent.

Tertiæ, illæ visiones distinguuntur quarum una remanere potest alterâ sublatâ, sed visio creaturem tolli potest, & mutari, remanente Dei visione, nam ut infra probabitur videri potest Deus sine ipsis creature, & Deus beatus subinde nouos effectus reuelat. Deinde illud distinguuntur ab alio quod ab eo causatur, sed visio creature causatur à visione Dei; nam vera est hac causalitas, ideo videtur creature quia Deus videtur, ergo non potest esse una visio. Denique si una est visio Dei, & creature & tamen creature videtur ex vi visionis Dei, sequitur creaturem cognosci ex vi visionis sui.

Conclusio.

Dico primum, videntes Deum, vident in Deo saltem ut obiecto primario alias creaturem secundum proprium esse, una & indubitate visione, tres conclusio habet partes.

Videntur
aliquæ
creatureæ.

Prima, quod videns Deum saltem alias videat creaturem constans Theologorum omnium sententia est, quam ex variis patribus postea probabo. Visio enim, fidei responder, fide autem multa credimus que spectant ad creaturem, in modo sine illa cognitione manca esset beatitudo. Deinde illud esse eminentiale quod creature habent in Deo cognoscitur ab illis qui vident Deum, sed illud non potest distinctè cognosci ac penetrari, quin cognoscantur creature secundum

esse proprium quod in se ipsis habent, non enim potest distinctè cognosci continens quin cognoscatur contentum.

Secunda pars quod creature videantur in Deo ut obiecto primario supplente speciem creatam, non autem per revelationem, aut per speciem creature, probatur: quia Deus facere potest per se ipsum id quod facit cum causis secundis, quando illæ non sunt vitaes praesertim cum continet & obiectum creatum, & illius speciem, ergo per se ipsum facere potest id quod faceret ipsa species. Neque opinor hoc negat Vasques afferens videri solum causaliter creaturem in verbo. Nam (ut dixi) si concurrit ut species intelligibilis, concurrit solum effectiæ sed immediate, & hunc modum maximè approbat Arrub. Recupit, & alij quos citant.

Tertia pars quod videri possint Deus & creature per eundem actum probatur: visis creaturis magis penetratur perfectio essentiæ diuinæ ut probabo postea: sed nisi una visione videantur, Deus non magis penetrabitur ex cognitione creature, quia perfectio unius distingueretur à perfectione alterius, & nihil illi addet, ergo una est visio Dei & creaturem.

Ad primam Resp. cognosci ut est in se dupliciter sumi posse, primo, terminatiæ quando aliquid terminat cognitionem eodem modo quo est in se. Secundo motiæ, quando per se ipsum est motiū cognitionis. Ad visionem intuitiūam requiritur, ut obiectum cognoscatur ut est in se terminatiū non motiæ. Creatura vero quæ cognoscitur in Deo, cognoscitur ut est in se terminatiæ, quia reuera cognoscitur eo modo quo est, quamvis Deus sit motiū cognitionis. Similiter creature sic cognita cognoscitur immediatè tanquam terminus cognitionis, quod sufficit ad visionem intuitiūam, ad quam sufficit quod obiectum videatur per propriam speciem, vel in aliquo quod illam continet saltem eminenter quo modo essentia diuina continet speciem creature. Ad Confirmat. Resp. posse aliquid intuitiæ cognosci, quamvis non existat, modo videatur per speciem propriam, vel per aliquid in quo illa continetur.

Ad secundam distinguo minorem sed creature non est in Deo formaliter secundum esse proprium, tanquam forma intrinsecè Deo inhærens, concedo: tanquam aliquid habitudinem, & connexionem habens cum Deo, nego. Non potest ergo in Deo videri nisi quod est in Deo, vel quod habet connexionem cum eo: Potest autem videri quod non est intrinsecum Deo, modo connexionem cum eo habeat.

Ad tertiam Respond. visionem quæ terminatur ad Deum & ad creaturem ita est una, & indubitate ut mutari non possit circa creaturem quin mutetur tota. Si ergo incipit beatus de nouo cognoscere obiectum aliquod creatum, non cognoscit illud per visionem beatam aliquo, mutari deberet tota etiam visio circa Deum, quia mutato etiam partiali & secundario obiecto, tota visio necessariò mutatur. Imò si visiones essent distinctæ mutata visione obiecti secundarij mutari etiam deberet visio primarij. Nam quando magis, aut minus penetratur obiectum primarium, visio circa illud mutatur, quando autem mutatur visio obiecti secundarij, magis vel minus obiectum primarium penetratur. Deinde nego visionem Dei esse causam visionis creature, etiam si verum sit quod creature videantur ex vi visionis Dei. Nam hoc non significat quod visio Dei causet visionem creature, unus enim est actus, sed quod Deus sit obiectum formale motuum illius visionis quæ videtur creature ut patebit ex modo dicendis.

S. II.

Videntur
in Verbo.

Videntur
eadem vi-
sione.

Solutio
princ du-
bitationis.

Solutio se-
cunda.

Solutio
tertiae.

De visione Dei.

57

S. II.

*Vixit creature videantur in Deo ut med i
prius cognito & ex vi visionis
formaliter.*

Videtur ex
vi visionis
formaliter.

Sæpè contingit ut duo cognoscantur eodem actu, quorum tamen vnum non videtur ex vi visionis alterius; cognosci enim creaturam ex vi visionis Dei, est intellectum ex penetratione diuinæ perfectionis connexæ cum creatura, illamque continentis cognoscere eodem actu creaturam distinctissimè usque ad ultimas differentias sic, enim obiectum materiale illius actus erit creatura, Dei autem perfectione erit motuum & obiectum formale, quia erit ratio cognoscendi.

Prima du-
bitatio.

Ratio autem dubitandi est primò, quia si perfectione intrinseca Dei est medium dicens in cognitionem certam creaturarum, oportet ut Deus habeat relationem transcendentalem, & connexionem essentiale cum creaturis hoc autem negatum aliàs est, quia videtur absurdum dicere quod implicante muscâ implicaret etiam Deus, atque ita Deus non esset ens magis necessarium quam muscâ: ergo Deus non est medium ad cognitionem creaturarum. Maior probatur quia, quando aliquid fundat cognitionem certam & necessariam debet esse connexum necessarium, & essentialiter cum altero ad quod est medium, unde argumentor: Ponamus per impossibile quod creatura non fuerunt possibles usque ad hanc diem, & hanc possibilitatem incipere hodie, Deo prorsus immutato: tunc Deus comprehensus heri non ducebat in cognitionem creaturarum, ergo neque hodie dicit. Probo consequent. nihil est hodie in Deo quod non fuerit heri, ergo si heri Deus non ducebat in cognitionem creaturarum neque hodie dicit.

Seconda du-
bitatio.

Secundò, si Deus est medium prius cognitionis, non cognoscitur eadem cognitione quam cognoscitur creatura, alioqui eadem cognitione prior esset se ipsa: Confirmatur quia Deus causat illam cognitionem creaturæ ut cognitus, ergo cognitione Dei causat cognitionem creaturæ. Denique quando effectus aliquis videtur in causa dicitur videri solum abstracti.

Tertia du-
bitatio.

Tertid, non appetit in qua Dei perfectione videri possint creaturæ tanquam in medio prius cogniti: poscent videri omnes possibles, videri autem nullo modo poscent futuræ ac existentes, quod tamen absurdum est. Ergo quomodo creatura videantur in Deo ut obiecto intelligibili dici tamen non potest eas videri tanquam in medio prius cogniti.

Conclusio.

Dico secundò, creatura sicutem possibles videntur in Deo tanquam in medio prius cogniti, & ex vi visionis formaliter ita docent cum S. Thom. communis Theologi, quibus immerito repugnat cum omnibus Nominalibus Vasques disp. 50. & eum sequenti Bécan. Alarcon. &c.

August.

Primi, enim ita expressè docet Augustin. lib. 4. de Genesi ad litteram cap. 22. & seqq. lib. 11. Cuiusvis cap. 7. & 29. ubi explicans sex illos dies quibus factus dicitur esse mundus, de cognitione quam habuerunt Angeli, de conditis creaturis, occasione illius factum est vespere, ac mane dies: duplum in Angelis distinguunt cognitionem creaturarum, alteram vespertinam quam cognoscant res in propria natura: alteram matutinam quam cognoscantur in Verbo Dei. Nam (inquit libro illo de Genesi) in comparatione lucis illius quam conspicitur in Verbo Dei, omnis cognitionis, quam creaturam aliquam in se ipsa nouimus nos quodammodo dici potest. Et lib. 11. Cuiusvis. Cognitione creaturarum in se decolorator est, quam cum in sapientia Dei concipitur, velut in arte per quam facta est. Neque illa explicare potuit Vasques de illo esse eminenti quod creatu-

Tom. I.

ræ habent in Deo. Nam illud cum sit ars ipsa, & via Dei, non potest dici videri in arte Dei.

Secundò, eadem aliorum sine dubio Patrum mens est, Bernardus lib. 5. de considerat. *Videt* (inquit) *beatus Verbum. & in Verbo facta per Verbum: neque opus habet ex his que facta sunt factoris notitiam mendicare, nec enim vel ut ipsa nouerit ad illa descendit, quia illa ibi videt, ubi melius sunt quam in se ipsis.* Fauent etiam Gregorius lib. 2. Moralium cap. 2. Anselmus in elucidario. Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 10. & illi omnes qui dicunt videri creaturas in Deo ut in speculo ut dicam statim.

Tertiò, igitur Rationes efficaces id persuadent: *Rationes,* quia quotiescumque aliquis effectus habet connectionem necessariam cum causa, in qua etiam continetur secundum omnes proprias rationes cognosci potest in causa tanquam in obiecto formalis cognitionis quid? enim est esse medium quam esse necessarium connexum, & continere; illa enim ratio est ob quam proprietates cognoscuntur in essentia ut medio, & conclusiones in principiis, sed creaturæ necessariam habent connexionem cum Deo, & in illo continetur tanquam in causa, & idea tum proxima tum remota: ergo Deus est medium ad cognitionem creaturarum. Confirmatur quia sicut se res habet ad esse, ita se habet ad cognosciri, sed creaturæ secundum totum suum esse continentur in omnipotenti Dei, ergo continentur etiam secundum totam cognoscibilitatem, ergo possunt ex eo cognosciri.

Deinde, creaturæ videntur in Deo tanquam in medio cognitionis si videntur ex eo quod magis penetratur Deus, sed videntur ex eo quod Deus penetratur magis, ergo videntur in Deo ut medio. Probo minorem: nam ad comprehensionem, & penetrationem alicuius causæ oportet cognosci eius effectus, ergo creaturæ videntur ex eo quod magis penetratur Deus. Confirmatur quia sicut implicat videre omnipotentiam ut sic, quin cognoscantur creaturæ sicutem in genere, sic implicat cognosci omnipotentiam ut factiuam Petri, quin cognoscatur Petrus. Non enim maiorem habet connexionem cum creaturis in genere, neque magis illas continet quam creaturas in particulari.

Denique, Deus in sua essentia, & omnipotencia tanquam in medio videt omnes creaturas ut postea dicam, ergo essentia Dei potest esse medium ad cognitionem creaturarum; si enim in ratione obiecti habet hanc vim, sic etiam illam habet in ordine ad cognitionem creaturæ.

Ad primam Respon. negando esse necessariam relationem transcendentalem Dei ad creaturas, vel etiam connexionem essentiale ut Deus sit medium ad cognitionem creaturarum, sed sufficere connexionem necessariam ex suppositione necessaria & infallibili. Fateor nullam esse in Deo relationem secundum esse, ad creaturas, sed tantum secundum dicí, sed neque dari connexionem ullam essentiale Dei cum creaturis, quibus implicatis non statim sequeretur implicare Deum. Est ergo tantum inter Deum & creaturas conexio necessaria, ex suppositione quod creaturæ sint possibles, quæ suppositione necessaria est essentialiter; & haec conexio sufficit ut creatura videantur in Deo ut medio, sicut ergo Deus licet omnino absolutus sit, tamen ex suppositione quod creaturæ sint possibles, intrinsecè potest illas producere & intrinsecè illas per se cognoscere sic ducere potest in cognitionem creaturarum, ex suppositione quod illæ sint possibles, & sicut Deus esset omnino idem si creaturæ non essent possibles, & quantum est ex se tam esset potens, & sciens secundum totam entitatem intrinsecam scientiæ ac potentiarum, sic etiam posset quantum est ex se intrinsecè

Solutio
Prima du-
bitationis.

H cę

cè ducere in cognitionem creaturarum possibilium, quamvis de facto ad eam non duceret, non ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ, sed ex defectu possibilitatis creaturarum. Imò addo unum quod valde in hoc negotio videtur notandum. Nam quamvis nulla creatura esset possibilis, Dei tamen omnipotens semper esse posset medium ad eas cognoscendas ex suppositione quod essent possibilis, nam semper hæc omnipotens esset relativa secundum dicti, & cognosceretur per ordinem ad creaturas etiam in particulari ex suppositione quod non essent impossibilis.

Vnde patet quid responderi debat argumento proposito. Primò, enim disting. illud anteced. ponamus quod creaturæ non fuerunt possibilis usque ad hanc diem, tunc Deus heri non ducebat in cognitionem creaturarum possibilium, ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ Deo necessariæ ad representationem creaturarum, nego: ex defectu possibilitatis creaturarum, concedo. Sicut enim ea positæ statim sine mutatione intrinsecæ esset potens, sic sine mutatione intrinsecæ esset representans, quia semper totum habet ex parte sua necessarium ut sit potens, sciens, & representans. Secundò, etiam absolute illud potest negari. Si creaturae essent impossibilis, Deus non illas representaret sub suppositione possibilis quia semper ordinem haberet ad eas secundum dicti.

Instabis: positæ impossibilitate creaturarum Deus non potest intrinsecè representare illas ut possibilis, & nunc intrinsecè representat, ergo nunc aliquid est intrinsecum in Deo quod tunc non esset.

Respondet disting. antecedens Deus non representaret intrinsecè creaturas ex defectu perfectionis intrinsecæ Deo necessariæ ad representandum nego: ex defectu possibilitatis creaturarum concedo.

Ad secundam Respon. semper obiectum formale prius ratione cognosci, quam obiectum materiale & tamen eadem cognitione cognosci, quia non cognoscitur prius natura, vel prius tempore. Neque absurdum est quod yna cognitio, prout terminatur ad obiectum primarium & formale, sit prior ratione se ipsa, prout terminatur ad obiectum secundarium. Cognosci autem ex vi visionis non est cognosci ex causalitate ipsius visionis, sed ex causalitate obiecti formalis ut cogniti eadem cognitione sicut reuelatio est formale obiectum actus fidei prout credita eodem actu quo creditur articulus ipse fidei: similiter enim Deus causat cognitionem creaturæ ut cognitus eodem actu. Denique visio effectus in causa quam secundum omnes rationes illum continet est verè intuitua ut dictum est.

Ad tertiam ut Respondeatur videndum est paulo fusius.

S. III.

In qua Dei perfectione videantur creature.

EX his, qui Deum putant esse medium prius cognitionis, alij putant creaturas videri solum in omnipotencia, alij addunt scientiam, & ideas, alij amorem etiam & decreta libera. Communiter autem dicitur illas videri in verbo diuino.

Ratio dubitat. primò est: quia creaturæ non possunt videri magis in verbo, quam in patre ac Spiritu Sancto, si creature neque magis connectantur, neque magis continentur in Verbo, quam in Patre ac Spiritu Sancto. Sed illæ neque magis connectionem habent, neque magis continentur, ergo non videntur specialiter in Verbo.

Secundo, creaturæ non videntur in Verbo tanquam in causa, sed tanquam in speculo, ergo non

videntur in Verbo ut medio prius cognito: consequentia est clara, quia speculum non est medium ad videndum obiectum oppositum, neque videntur per eandem speciem, obiectum & speculum, sed neque obiectum videtur ex vi visionis speculi; si enim Deus non concurreret ad visionem speculi, obiectum tamen in eo videretur.

Tertiò, si Dei scientia & idea sunt rationes obiectivæ in quibus prius cognitis cognosci possint intuitiæ obiecta quæ repræsentant, sequitur quod in ipsa visione Dei creata, intuitiæ cognita videri posset ipse Deus cuius est imago. Hoc autem absurdum est ut postea dicetur, ergo scientia, & idea sunt tantum formales representationes, in quibus obiecta videantur intuitiæ.

Quarto, si videntur creature in omnipotencia & idea tanquam in causis, videri etiam poterunt in decreto & amore. Hoc autem absurdum est.

Dico tertio, creaturæ videri possunt intuitiæ à beatis, tum in omnipotencia tanquam in causa: tum in scientia practica, quæ ars est, & idea diuina: tum etiam in proprietate relativa diuini Verbi. In decreto autem diuino non videntur.

Ratio primæ partis est: quia Deus per illas specialiter perfectiones potest esse medium videntiæ creaturas per quas cum illis habet connexionem, & illas continet. Per omnipotentiam & ideas, causat creature, atque adeo connexionem habet cum illis & illas continet. Imò & proprietas relativa Verbi diuini, specialiter est illarum causa, quia ut Verbum, specialiter est ars Dei, & idea notionalis ad cuius similitudinem Deus omnia facit: atque ita per quandam appropriationem dicuntur potius creature in Verbo videri quam in Patre ac Spiritu Sancto. Deinde Verbum specialiter representat creature ex eo quod procedens per intellectum, representat etiam quod est in intellectu Patris, atque ita videntur in eo creature ut in speculo, ut in prototypo, ut in libro: *Vident enim* (inquit Augustinus lib. 13. Confess. cap. 15.) *faciem tuam semper, & ibi legunt sine filiis temporum, quid velit voluntas tua.*

Secunda pars quæ docet implicare ut in decreto Dei villa creatura videatur intuitiæ manifestis rationibus probari potest. Primò enim decretum non potest esse medium ad visionem rei cum qua non est connexionum necessariò, & quam non continet tanquam eius causa; sed decretum liberum non est necessariò iunctum cum effectibus liberis voluntatis creatæ, neque illorum causa est seclusa omnipotentiæ, ergo implicat ut in decreto solo videantur vlli effectus. Deinde implicat videri decretum, ut est decretum tale, quin videatur terminus eius extrigesus, ut vrgebo postea pluribus. Quia decretum ut sic includit saltem in obliquo terminum, ergo implicat ut terminus videatur in decreto ut medio. Alioqui terminus ille prius videretur quam videretur. Deinde in causa prorsus indifferentem ut sic, implicat cognosci effectum determinatum, quia illa non magis representat unum effectum quam alium, sed decretum de effectu libero, est omnino indifferens aliqui tolleret libertatem: ergo implicat ut in eo videantur effectus liberi. Sed de hoc iterum dicam conclus. 5.

Ad primam liquet responsio: quomodo cum Verbo per quandam appropriationem, magis dicantur connecti, & contineri creature, quam cum patre, quia ex sua proprietate notionali est causa exemplaris omnium.

Ad secundam Resp. frequentissime Theologos utrūque Metaphorā speculi voluntarij, ubi & in quo videantur creature, quod aiunt, præsertim S. Thom. Bonavent. Scotus & Durandus qui Deum appellant speculum

Solutio
secunda
dubitatio-
nis.

Quadru-
plex du-
bitatio-
nis.

speculum intelligibile vbi omnia reluent. Deductaque appellatio est ex Augustin. epist. 112. & lib. de triplici habitaculo cap. ultim. quem imitatur Concilium Senonense decreto 13. Deum appellans speculum omniforme, vt postea dicam. Sed fatendum tamen est non esse proprium illam, sed solum Metaphoramic loquitionem, vt benè probat argumentum, præfertim quia obiectum visum in speculo causat sui visionem & per propriam speciem videtur: speculum enim non est species obiecti, neque causat eius visionem, neque eadem species est obiecti & speculi. Cum tamen in videntibus Deum Deus ipse sit quasi species creaturæ, cuius etiam visionem causat. Videtur tamen aptissima esse similitudo illa speculi, quod sicut intuens speculum oppositum, transit in rem illam quæ in eo repræsentatur sic intuens Dei essentiam, transit per illam ad creaturas.

Ad tertiam Respond. Scientiam Dei si sumatur præcisè in ratione imaginis intentionalis esse quidem medium ad cognoscendas creaturas abstractiū, quia vt sic non continet neque causat creaturas. Vnde in scientia Dei purè speculativa nego videri creaturas intuitiū, sed abstractiū tantum cum illa non sit causa rerum. Si verò sumatur scientia vt est practica, & idea omnium effectrix, tunc est verè causa continens creaturas in esse reali. Vbi est manifesta disparitas, inter creatam visionem, quæ solum est imago, & scientiam Dei quæ imago est & causa.

Instabis in causis creatis cognosci non possunt effectus per eas producibiles, alioqui qui cognosceret intellectum humanum, cognosceret omnes eius cognitiones, & omnia obiecta per eum cognoscibilia, ergo neque cognoscuntur in omnipotentia.

Respond. etiam in causis creatis effectus cognosci posse, si adæquatè ab illis pendeant de comprehensione maior difficultas est de qua postea dicetur.

Ad quartam patet disparitas inter omnipotentiam & decretum; illa enim est essentialiter connexa cum re possibili, & continet illam.

S. IV.

Quas creaturas necessè sit videri ab eo qui Denm videt.

Statutus co-
nvenit.

Habemus perfectiones diuinæ in quibus vt causis creaturæ videntur, nunc vrgent aduersarij difficilius; necesse igitur fore vt videantur omnes tum possibiles, tum futuræ, tum existentes cum omnes in Deo vt causa æqualiter repræsententur. Vnde tria hoc loco querimus, vtrum necesse sit videri creaturas omnes; vtrum necesse sit aliquas saltē videri: & vnde oriatur vt videantur plures aut pauciores.

Triplex
dubitatio.

Ratio dubit. primò est, quia omnipotentia Dei non est continentia entis possibilis in communi, sed in particulari, neque terminus eius primarius est ens possibile in communi, sed ens possibile in particulari, ergo visà omnipotentia non est opus vt videatur omne possibile in communi, sed in particulari. Probo anteced. omnipotentia eo modo continet ens possibile, quo modo potest illud producere, sed potest illud producere tantum in particulari, ergo continet illud in particulari non in communi.

Secundo, essentia Dei æqualiter repræsentat creaturas quasvis possibiles, & necessariò illas repræsentat, ergo si videtur aliqua, necessarium est videri omnes. Prob. conseq. non potest imago videri quin cognoscatur res per illam repræsentata, beati vident totam Dei scientiam & omnes ideas, ergo vident omnes creaturas. Confirmationem quia idè per te vna creatura videtur, quia videtur omnipotentia

Tom. I.

illam repræsentans, sed omnipotentia omnes in particuliari repræsentat, ergo videntur omnes in particuliari.

Tertiò, si non omnes creature videantur sed aliquæ tantum, dari debet aliqua causa quæ proximè determinet intellectum ad videndam potius unam quam aliam, id est debet dari ratio cur videatur potius una quam alia, sed nulla potest dari ratio. Vel enim illa est lumen gloriae, vel concursus omnipotentiae, vel obiectum primarium vel ipsam visio: non lumen gloriae quia illud est indifferens ad qualibet creature manifestandas sicut quilibet habitus versatur circa quælibet obiecta materialia, quæ participant eandem rationem formalem: non essentia diuina, quæ repræsentat æqualiter omnia neque ipsa visio, quia queritur, vnde determinetur intellectus ad visionem creature vnius magis quam alterius.

Dico quartò, videntes Deum intuitiū, non vident necessariò creature omnes in particuliari, sed neque villam determinat, quamvis necessariò videant omnes sub ratione communi possibilitatis.

Conclusio

Non est
necessaria
videri om-
ne possibi-
le.

Prima pars quod non omnes creature in particuliari necessariò videantur ab eo qui videt Deum probata manet ex fct. superiori; si enim una perfectio diuina potest videri sine alia, potest etiam videri scientia, & omnipotentia, quin videantur respectus omnes quos dicunt ad obiecta extrinseca, ergo videri potest omnipotentia, quin videantur in particuliari omnes creature.

Nec est
necessaria
vler
lam videri
creaturem.

Secunda pars quod neque necessariò videatur creature vlla in particuliari, sed possit dari aliqua visio Dei adè imperfetta vt videat Deum, & tamen non videat in particuliari villam creaturem. Prob. quia si potest aliqua creature in particuliari occultari in qui vident Deum, potest etiam occultari creature quælibet; non est enim vlla ratio cur occultari non possint omnes si potest vna. Deinde cum Deus concurrat ad visionem per modum speciei, quare? non ita potest moderari concursum vt essentiam solam videndam exhibeat sine creatura vlla in particuliari. Quo ergo perfectius videtur Deus, eo plures videntur creature in Deo vt medio prius cognito: quo autem videntur imperfectius eo videntur pauciores; potest autem aliquis videre adè imperfectè vt non videat villam creaturem determinatam. Vnde implicat visionem omnipotentiae Dei, sine creaturis esse perfectiorem etiam circa Deum quam cum creaturis; quia omnipotentia eo perfectius videtur, quo magis penetratur, sed quo plures & perfectiores creature videntur eo magis penetratur causa, ergo visio circa Deum est perfectior cum creaturis quam sine illis.

Videntur
omnia se-
cundum
rationem
communi-
tatis possibilis.

Tertia pars quod implicet videri omnipotentiam formaliter, quin videantur creature omnes secundum rationem communem possibilis, negatur ab Herice, & dubia videtur Suari. Probatur autem: quia implicat cognosci potentiam sub propria ratione productiui quin cognoscatur alicuius possibilis esse potentia, sed videntes Deum vt omnipotentem vident omnipotentiam vt productiua, ergo cognoscunt illam alicuius possibilis esse potentiam. Probo maiorē quia omnipotentia quidditatius cognosci non potest sine eo, sine quo non potest definiri, non potest autem definiri nisi vt alicuius producibilis productiua, ergo neque cognosci.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Resp. eodem argumento probari posse quod oculus non specificatur à colore in communi tanquam ab obiecto & termino primario, quia solum vider colorem in particuliari. Vnde nego primum antecedens, nam omnipotentia vt sic denominatur abente possibili in communi. Ad probationem distinguo maiorem: omnipotentia eodem modo continet possibilia quo illa potest producere, omnipotentia

H 2 sumpta

60 Disp. II. De Deo. Quæst. III. Sect. I.

sumpta inadæquatè secundum præcisam rationem omnipotentia, nego: omnipotentia adæquatè sumpta secundum totum suum ambitum concedo, potest autem ut sàpè dixi videri omnipotentia, secundum rationem præcisam omnipotentia quin videatur secundum totum suum ambitum.

Instabis sermonem hic esse de omnipotentia ut est in se distinctè cognita, non autem propterea subest conceptui nostro præciso. Respondeo enim esse sermonem hic de omnipotentia ut est in se inadæquatè sumpta, non autem de omnipotentia ut est in se adæquatè. Faceor quod si videretur adæquatè omnipotentia, viderentur etiam omnes creaturæ possibilis in particulari, sed si videatur inadæquatè, videntur tantum creaturæ sub communi ratione possibilis, nam omnipotentia secundum inadæquatūm conceptum maiorem haber connexionem cum ente possibili in communi, quācum ente possibili in particulari.

Solutio secundæ.

Ad secundam Resp. essentiam Dei æqualiter, in actu primo & necessario, repræsentare omnes creaturas sed non in actu secundo, quia potest moderari concursus suum ad repræsentationem in actu secundo. Ad probat. Distinguitur maior, non potest videri imago in actu primo repræsentans quin videantur res repræsentatae nego maiorem: non potest videri imago in actu secundo repræsentans concedo. Ad confirm. dist. maiorem, ideo videtur una creatura quia videtur omnipotentia illam repræsentans in actu primo nego: in actu secundo concedo.

Instabis, omnipotentia in actu secundo repræsentat necessariò creaturas in communi, ergo & creaturas in particulari. Respondeo disparitatem esse quia omnipotentia sub ratione omnipotentia denominatur à creaturis sub ratione communi possibilis, non specificatur ad illa creatura in particulari.

Solutio tertiae.

Ad tertiam Resp. causam quæ determinat intellectum ad videndum in essentia Dei unam potius creaturam quācum aliam, duplēcē assignari posse, primò formalem, secundò effectuum. Ratio formalis ob quam una potius creatura videtur quācum altera est maior penetratio essentia diuina; Nam quo magis penetratur essentia eo plures, & perfectiores in ea videntur creaturæ. Itaque quando plures illæ videntur visio est intensior, & perfectior circa obiectum primarium, & diversam habet perfectionem individualem ratione diversi obiecti secundarij.

Ratio autem effectuum intellectum determinans ad videndum in verbo unam potius creaturam quācum aliam obscurior est, alij enim putant hoc prouenire à diversa perfectione luminis gloriae, quod determinat intellectum ad videndas plures creaturas quando est perfectius. Sed hoc est difficillimum ut rectè probat Arrub. d. 26. c. 3. & 4. quia omnis habitus extendi potest ad omnia obiecta materialia in quibus est ratio propria obiecti formalis. Nam v.g. quilibet habitus fidei potest inclinare ad credendum quemlibet articulum: habitus temperantia ad moderationem cuiuscunque voluntatis, sed in visione Dei creatura est tantum obiectum materiale, Deus autem obiectum formale. Deinde ut rectè argumentatur Vasquez d. 50. c. 4. si à solo lumine prouenit quod videatur creatura perfectior, poterit ex vi huius lumen effici ut videantur omnes creaturæ quæ sunt imperficietes ea quæ videntur.

Alij ergo ut Arrubal. & Herice id referunt ad solam Dei omnipotentiam quæ concurreat ut species, sed hoc est etiam difficile, quia quoties perfectior est visio circa obiectum primarium necessaria omnino est ut detur lumen gloriae perfectius, sed ut plures videantur creaturæ necessaria est visio perfectior circa obiectum primarium, ergo necessarium est lumen

gloriae perfectius. Existimauerim itaque causam quæ proximè determinat intellectum ad videndum unam potius creaturam, quācum aliam esse primò quidem concursum diuersum omnipotentia per modum speciei, quia id quod determinat intellectum, ad unum potius obiectum materiale quācum ad aliud, non est solus habitus se tenens ex parte potentie, sed illud quod se tenet ex parte obiecti, ut inductione constare potest. Deinde vero id quod primariò, & remotius, intellectum determinat ad hanc visionem est etiam lumen gloriae, quia (ut dixi) ubique perfectior est visio primarij obiecti, lumen etiam gloriae requiritur perfectius, cum autem perfectiores creaturæ cognoscuntur, Deus cognoscitur perfectius. Itaque lumen gloriae non determinat ad videndum hanc potius creaturam quācum aliam, sed determinat ad videndum Deum cum tali perfectione, ex qua sequitur quod videatur talis creatura: est autem ad hoc necessarius diuersus concursus omnipotentie qui proximè determinet ad hanc potius videndum creaturam quācum alteram æqualis perfectionis, quia hoc à lumine gloriae fieri non potest ut rectè probat argumentum: cum illud æquè possit valere ad videndas omnes creaturas æquales aut minores, modo determinatio fiat per omnipotentiam.

§. V.

Quas creaturas sit possibile videri ex vi visionis Dei.

Triplex
contro-
uerbia.

Tripliciter etiam hoc titulo difficultas clauditur se quens, eo quod diximus videri creaturas ex vi visionis Dei. Quæritur enim vtrum ex vi visionis Dei possint videri omnia possibilia. Deinde vtrum videri possint etiam futura & existentia: denique quomodo videri possint decreta libera. Primum illud caput de cognitione omnium possibilium discutietur commodius quæst. sequenti, cum agam de incomprehensibilitate Dei vbi etiam diceretur de cognitione omnium futurorum & existentium, nunc ergo quoad futura & existentia, saltem aliqua & quoad decreta Dei libera.

Ratio dubitandi primò est, quia si futura & existentia videntur in verbo, necesse est, ut quando res prius futura incipit esse actu existens tota mutetur visio; nam id quod erat prius essentialiter repræsentatio futuri, ut futuri, necessariò perit si non repræsentat amplius futurum; cum amittat prædicatum suum essentialiale, consequens illud absurdum est, quia sic visio Dei perpetuò mutaretur tota, quia semper aliquid incipit esse actu existens, quod erat prius futurum: ergo beati non vident in verbo existentia & futura aliqui visio Dei non erit immutabilis & eterna.

Secundò si beati vident futura & existentia in verbo, vident illa in aliqua Dei perfectione intrinseca tanquam in medio prius cognito, sicut vident possibilia. Probatur, nam possunt existentia, & futura cognosci in omnipotentia, si ad eam cognitionem sufficiat connexio necessaria ex suppositione; sed huiusmodi connexio sufficit; nam aliqui possibilia non possent cognosci, ut probauit supra: ergo cognosci etiam possunt existentia, & futura, quæ ex suppositione quod sint futura & existentia, sunt essentialiter connexa cum Deo. Confirmatur primò quia non minus essentialiter res futura est connexa cum omnipotentia, & decreto, quācum res possibilis est connexa cum sola omnipotentia, ergo res futura tam videntur ut futura in omnipotentia, & decreto quācum res possibilis in sola omnipotentia. Confirmatur secundò essentia & perfectio Dei prorsus immutata potest cognoscere, ac producere creaturam, ergo potest

Prima du-
bitatio,

Seconda
dubitatio.

potest illam repräsentare, quomodo enim plura, requiruntur ad representationem quam ad productio-

Tertia dubitatio.

nem.
Tertiò, si possunt videri decreta libera in essentia ut medio cognito possunt etiam videri futura, & existentia, sed possunt videri decreta libera, ergo & futura, maior scilicet probata est, quia viso constituto, necesse omnino est videri constitutum eius, & distinctum ab omni alio, terminus autem sicutem extrinsecè distinguat unum decretum ab alio ut patet. Probatur ergo minor, non maior requiritur mutatio in essentia Dei ut representetur decretum, quam ut faciat decretum, sed ut faciat decretum nulla requiritur mutatio, ergo neque ut illud representetur. Deinde illud decretum aquæ est in Deo ac si esset aliquid Deo superadditum, sed si esset aliquid Deo superad ditum videri posset in essentia ut medio, ergo etiam nunc videri potest.

Quarta dubitatio.

Quartò, tam implicat videri rem futuram in essentia, ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, quam in ea videri ut medio cognito. Quod probo ideo per te res futura cognosci non potest in essentia ut medio, quia immutata manente omnipotencia potest res esse futura, vel non futura, sed eadem ratio probat futura non posse videri in essentia ut specie intelligibili, nam essentia immutata non potest representare id quod est contingens tanquam eius species. Denique si non videntur futura in Deo ut obiecto formaliter, non videntur eadem visione quam videtur Deus, quia non possunt eiusdem actus plura esse obiecta formalia.

Dico quintò, implicat futura, & existentia imò & decreta libera videri in verbo tanquam in medio prius cognito, sed videntur tantum in eo ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, ac per se ipsum determinante intellectum ad visionem.

Non videntur futura in verbo.

Prima pars negans futura & existentia videri posse ex vi visionis formaliter, contra Thomistas, Fasolum, & Suarez, probatur a Molina, Hericé, Recupito, primò quia non possunt videri futura ex vi visionis nisi videantur vel in ipsa potentia diuina, vel in eius causalitate, neutrum dici potest, ergo non videntur futura ex vi visionis formaliter, minor probatur nam virtus omnipotentiae dicit tantum quid Deus possit, non autem quid actu faciat, causalitas non est in Deo sed est actio extrinseca quæ sic non videtur in Deo, sed in se ipsa.

Dices videri futura in omnipotentia simul & decreto.

Sed contra clare argumentor, in causa indifferenti ut sic implicat cognosci effectum determinatum: sed omnipotencia etiam posito decreto est adhuc indifferens ad dandum concursum vel ad eum negandum, alioquin decretum illud aduersaretur libertati, ergo in omnipotentia & decreto implicat cognosci effectum liberum. Deinde duo sunt in ipso decreto libero Dei: alterum in recto est actus ipse necessarius indifferens extrinsecè ad plura: alterum in obliquo est ipsum connotatum extrinsecum, in ipsa Dei perfectione extrinseca sola implicat videri futurum; quia illa perfectio extrinseca sola, non est decretum sine connotato extrinseco: ergo non potest videri decretum ut sic sine connotato quod est res futura, ergo decretum non potest esse medium ad videndam rem futuram. Deinde decreta videri non possunt ex vi visionis formaliter ut probabo statim.

Secundo illud non videtur ex vi visionis formaliter, quo viso non magis penetratur essentia, sed viso effectu futuro, non magis penetratur essentia & omnipotencia, ergo futurum non videtur ex vi visionis formaliter. Probatur minor viso effectu futuro

non magis penetratur perfectio intrinseca essentiae ac omnipotentiae, si polita futuritione nulla sit maior perfectio intrinseca in omnipotentia, quam si effectus non esset futurus, ergo cognita futuritione vel existentia non magis penetratur perfectio intrinseca omnipotentiae.

Dices magis penetrari omnipotentiam secundum virtutem intrinsecam & extrinsecam simul, non secundum virtutem purè intrinsecam.

Sed contra, implicat rem futuram videri in Deo ut medio cognito, quin videatur in perfectione purè intrinseca Dei, alioquin videbitur res in se ipsa non autem in Deo, quia illa perfectio extrinseca Deo, est ipsa res futura sed res futura videri non potest in perfectione Dei purè intrinseca, ergo videri non potest in Deo ut medio prius cognito.

Secunda pars quod etiam decreta Dei libera non videantur ex vi visionis formaliter probatur ijsdem rationibus; quia cognito decreto non magis penetratur perfectio intrinseca essentiae, si enim non esset decretum illa perfectio esset omnino eadem intrinseca, ergo illud decretum non videtur in perfectione intrinseca essentiae. Neque dici potest illud decretum videri in perfectione intrinseca ut terminata; hoc enim reicitur clarissime, quia perfectio intrinseca ut terminata est perfectio intrinseca & terminus, ergo videre decretum in perfectione intrinseca terminata, est illud videre in perfectione intrinseca & in ipso termino. Deinde ut per visionem essentiae videatur decretum, necesse est ut essentia in se habeat aliquid intrinsecum quo representetur decretum & libera eius terminationem, sed essentia nihil habet quo representetur decretum, & libera eius terminationem, nihil enim omnino in se habet intrinseco quod non haberet, si non esset tale decretum, sed si non esset tale decretum non posset essentia illud representare intrinsecè, ergo neque nunc potest representare.

Tertia pars quod illa omnia videri possint in Deo ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, probatur à Granado, Arrub. Recup. quia essentia Dei potest præstare totum, quod præstaret species impressa propria rei futura vel existentis & decreti, si contineat eminenter totam illam speciem, sed continet illam, ergo potest videri intellectui e modo quo videretur talis species, & concurrere ad eorum visionem. Non formaliter sed effectiuè: quod modo facile vitantur omnia incommoda qua opposuimus dicentibus decreta libera, & res futuras videri in aliqua Dei perfectione ex vi visionis formaliter. Nam hic Dei concursus est purè effectiuus, & facile ostendit quomodo perfectio Dei prorsus immutata intrinsecè possit representare futura, & decreta libera quae non representaret si non essent futura; si enim instes, ut perfectio intrinseca Dei possit concurrere per modum speciei, cum prius non posset concurrere, debet habere aliquid intrinsecè, quod non haberet si non posset concurrere, sed si res non esset futura non posset perfectio Dei concurre ad eius visionem, per modum speciei ergo ut posset concurrere quando res est futura debet habere aliquid intrinsecè, quod non haberet, si res non esset futura: Respondeo enim ad minorem quod si res non esset futura, Deus adhuc contineret totam speciem quæ representat illam ut futuram, atque ita posset vere concurrere ad eius visionem per modum speciei: nam v.g. tamen si Petrus nunc non existit, non est dubium quin possit Deus producere in oculo meo eius speciem quæ illum videam aquæ ac si esset præsens. Ergo suntiliter immediate concurrere potest ad visio-

Decreta libera.

Videntur ut in obiecto intelligibili.

62 Disp. II. De Deo. Quæst. III. Sect. I.

nem rei non futuræ, quâ videam illam futuram, vbi non esset mendacium quia Deus non diceret rem ilam esse futuram, imò si hoc ostenderet beato qui errare non potest reuelaret eodem tempore rem ilam non esse futuram, quamvis exhibeat ut futura.

Solutio
prime du-
bitationis.

Ad primam Respond. eo argumento restat probari quod futura & existentia non videntur eadem visione qua videntur essentia Dei, attributa, & creaturae possibilis; nam visio Dei cum sit beatitudine essentialis, est etiam immutabilis: necesse autem esset illam mutari si per eam videretur futura, & existentia, nam implicat ut cognitio creata que prius erat representatio rei ut futuræ, incipiat essentialiter esse representatio rei ut non futuræ sed existentis, nisi fiat in ea mutatio, alioqui fine mutatione transire a contradictione in contradictorum quod implicat, alioqui per solam etiam mutationem extrinsecam factam in obiecto, posset intellectus creatus scire aliquid quod non sciebat prius, & voluntas creata immutata, posset aliquid velle liberè quod non volebat prius. Hoc autem quamvis admittatur in Deo propter infinitatem, explicatur tamen difficultatem in creaturis autem certum est admissi nullo modo posse; quia earum actus specificantur essentialiter ab obiectis, arg: ita mutationis obiectis, mutantur etiam necessario. Dicere autem quod visio rei futuræ, incipit esse visio rei presentis quia exteditur ad rem ut praesentem, vel etiam dicere quod modificatur, non soluit difficultatem. Primo quia illa visio que essentialiter est representativa rei ut futuræ positâ quacunque extensione, vel modificatione semper est representatio rei ut futuræ, sed visio rei futuræ essentialiter representat illam ut futuram, ergo etiam positâ illa extensione representabit ut futuram, sive beatus videbit futurum, quod est praeteritum. Deinde illa extensio, & modificatio, est noua entitas representans vitaliter rem ut existentem que prius non cognoscibatur, ergo est noua visio. Dicere autem quod visio beata representat existens specificatiuē abstrahendo à tempore, praesenti, & futuro, videtur absurdum, quia existentia dicit actualitatem in aliqua differentia temporis, dico enim quod res vel erit, vel est, vel fuit: imò quaream de ipso tempore, quod beatus videt futurum, existens, & praeteritum, certè non potest abstrahere illius cognitionis ab huiusmodi differentijs.

Itaque dici necessario debet futura & existentia videri per visionem distinctam à beatifica, neque inconveniens est illam subinde mutari.

Solutio
secundæ du-
bitationis.

Ad secundam satis probatum est superius possibilia esse necessario connexa cum omnipotencia, ex suppositione quod sunt possibilia que suppositio est necessaria. Futura vero, & existentia sunt necessario connexa ex suppositione contingentia, que connexio nullo modo sufficit ad cognitionem infallibilem alioqui omne contingens cognoscetur necessario, & haec suppositio est ipsum futurum quod cognoscitur.

Ad confirmat. nego rem futuram esse tam necessario connexam cum omnipotencia & decreto, quia possibilia sunt connexa cum omnipotencia. Nam posito decreto potest res non esse futura, quia illud est indifferens, & conditionatum. Deinde illud decretum cognosci non potest sine ipso effectu, atque ita implicat ut dixi ut effectus cognoscatur in decreto tanquam medio. Ad secundam confirmationem: concedo posse fieri & cognosci de novo aliquid sine mutatione intrinsecā, neque posse tamen representari ab essentia ut medio, quia requiritur connexio necessaria ut statim dicam.

Solutio
tertiae.

Ad tertiam probatum etiam est, decreta Dei libera videri nullo modo posse in essentia ut medio prius

cognito. Ad primum ergo argumentum Resp. disting. maiorem: ad hoc ut essentia representet decretum, ut species eius impressa non plura requiruntur, quam ut faciat decretum concedo: ut representet tanquam medium cognitum nego: Quia ut representet eo modo requiritur connexio necessaria & oportet ut eo cognito ipsa essentia magis penetretur. Ad alteram probationem distinguuntur etiam: sed si esset aliquid superadditum contingenter connexum videtur in essentia nego, si esset necessario connexum, concedo.

Ad quartam iam dixi essentiam immutatam posse representare res futuras, per modum speciei, quia semper contineret speciem impressam earum etiam si non essent futuræ, quomodo autem diuersa sit visio satis dictum est.

Solutio
quartæ.

§. VI.

Quanam creature actu videantur ab eo qui videt Deum.

Triplex
status.

Dixi quid videre beati possint in Deo, partim ut medio, partim ut specie, nunc minor difficultas est circa ea, que actu vident etiam iij qui minimam visionem habent, id est ea que nullus ignorat beatus, vbi distinguere oportet ea que pertinent ad statum naturæ: que ad statum gratiae: que ad statum cuiuscumque proprium.

Ratio dubitandi primo esse potest, quia sancti orationes que ad ipsos diriguntur, vel vident in verbo, vel extra verbum, si in verbo, mutatur visio subinde quod negatum est: si extra verbum repugnare videbitur Concilio Senonensi prius citato.

Secundo, si cognoscant beati omnia, que ad statum cuiusque pertinent, fieri poterit ut plura cognoscantur ab eo qui minus beatus est, quam ab eo qui est magis beatus quod absurdum est, quia intellectus beati determinatur ad plures creaturas cognoscendas per lumen gloriae perfectius, ergo qui magis beatus est plures cognoscit creaturas.

Dico sexto, nullus est beatus qui non cognoscat multa visionis concomitantes multa futura, & existentia, & plura etiam Dei decreta libera.

Primò enim ita docent Patres supra citati Bernard. 1.5. de consideration. c.4. *Quidni videant ibi cor Dei, quidni? ibi probetur que sit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta, parent viscera misericordie, cogitationes pacis, auctoritatis salutis, mysteria bone voluntatis, benignitatis arcana, & alibi vident verbum, & in verbo, facta per verbum.* August. per cognitionem matutinam & vespertinam, hoc sine dubio intellexit, & Concilium Senonense decreto 13. docet beatis peritum esse diuinitatis speculum, in quo quidquid eorum intersit illucscat.

Secundo quia visio ut dixi fidei respondet, deinde status beatitudinis hoc exigit, tertio etiam amicitia Dei erga beatum exigit communicationem secretorum.

Dico septimè cognoscit beatus quilibet distincte ac quidditatiuē quacunque cognoscuntur per scientias quacunque naturales, quacunque pertinent ad mysteria fidei, & quacunque pertinent ad proprium eius statum, ita omnes Theologi communiter.

Ratio enim vniuersum est quia statutus beatitudinis est ille in quo desiderare nihil ultra beatus potest, posset autem si ea ignoraret quae spectant ad statutum naturæ, ad ordinem gratiae, ad statutum proprium.

Primò ergo cognoscit distincte, ac perfecte creaturas omnes actu existentes intra ordinem naturalem, secundum genera, species, individua, essentiam, existentiam, proprietates, Gregor. l.12. Moral. c.13. *Quæ intus claritatem omnipotentis Dei vident, nullo modo*

Quanam
ea sint.

Ordo na-
ture.

Vtrum visione Dei producatur necessariò species expressa sive verbum mentis.

modo credendum est, esse aliquid quod ignorant, & l.4. Dialogorum c.33. quod est quod ibi neſciant, ubi ſcien- tem omnia ſciant, Bernar.l. de tripli genere bonorum, O ſapientia, quā omnia qua in cœlo, & terra ſunt perfe- etiſſime cognoscemus, in ipſo fonte ſapientia, rerum om- nium cognitionem bibentes, alios omitto.

Ordo gra- tiae.

Secundū intra ordinem ſupernaturalem cogno- ſcit beatus quilibet omnes creatures quā aliquo mo- do pertinent ad mysteria fidei, earumque rationes circumſtantias, eſſentias, exiſtentias, & proprietates, ita enim colligitur ex scripturis, videmus nunc per ſpeculum in Āenigmate tunc autem facie ad faciem, reuelatā facie gloria Domini ſpeculatoris, &c. Fa- uerit etiam perfectio beatitudinis, & ſanè Christi Domini, eiusque Matris amantissimæ non aſpectus duntaxat, & congreſsus, ſed perfectissima etiam co- gnitio, magnum videtur eſſe complementum beatitudinis, eorum qui per filij & matris amorem re- dempiſunt.

Quæ per- tinent ad ſtatū.

Tertiō, cognitio etiam illa extenditur ad omnes actus liberos & futura contingentia quā perteſt ad cuiuslibet ſtatum, alioqui non eſſet ita perfecta beatitudo, vt beatum quietum redderet in ſuo ſtatu, ſignificauit autem breuiter ea Guillelmus Parifiſis, prima parte ſumma tract. de anima immortali- tate c. 9. quidquid decebit, vel delectabit eis videre, viſure ſunt, ſciūt itaque omnes amicorum, & conſanguineorum proſperos, aut aduerſos euentus, viam quā quaque ad cœlum deductus fit: parentes quā- cumque ſpectant ad familiam: fundatores religionum quā ad eārum bonum, aut malum ſtatum, & cætera huiusmodi.

Ad primam Resp. certum eſſe quod orationes ad iſpos direc̄tas ſinguli ſciunt, & diſtinctè cognofcunt fanēti & quidem in verbo, vt perſuaderet Concilium Senonense, ſed tanquam in ſpecie, ac obiecto intel- ligibili, non tanquam in medio prius cognito ut probatum eſt.

Ad ſecundam Resp. fieri poſſe ut aliquis minus beatus plura ſciat ratione ſtatus particularis, quā alter magis beatus ſed iſte tamen ratione beatitudinis in genere multò plura cognofcit quā alter, & ad hoc determinatur per lumen gloriae perfectius.

QVÆ STIO IV.

Quidditas, & proprietates viſionis beatae.

Art. 2. 6. 7.

EX his quā haec tenus diſputauit de poſſibilitate, principijs, & obiecto viſionis beatae, facilis eſt cognitio quidditatis eius & proprietatum, id quibus triplex reſtaſt controverſia. Primiſ quānam ſit propria eius quidditas. Secundū an viſiones Dei ſint in- aequales. Tertiō an viſio ſit vel eſſe poſſit Dei comprehenſiua.

SECTIO I.

Quidditas, & prædicata propria viſionis Dei.

DVO habet quālibet cognitio intellectus ex qui- bus eſſentia eius dignofcitur. Primus eſt terminus qui per eam prodiſcitur. Secundū eſt obiectum quod per eam attingitur, ideoque tota viſionis hu- ius innotetſet quidditas, ſi prium conſtet qualis per eam prodiſcatur terminus id eſt vtrum prodiſcatur per eam ſpecies expreſſa, & verbum mentis, ſe- cundo quomodo per eam attingatur proprium eius obiectum quā ſunt propria prædicata huīus viſio- nis.

Specie expreſſa nomine, vt ex Philosophia con- ſtat, intelligitur repræſentatio formalis obiecti cogniti, quā potentiā redditur formaliter cognof- cens, ſolēque illa dici verbum mentis, eo quod per eam intellectus loquatur ſibi, id eſt repræſentet, ſeu reddat praefens obiectū. Cum ergo inter omnes con- ſter reperiſſi necessariò in omni alia cognitione ali- quā huiusmodi repræſentationem formalem, qua vel adaequatē vel inadaequatē ſit cognitio, etiam ſi du- biū ſit vtrum illa diſtinguitur ab actione per quam prodiſcitur, diſcultas inquam eſt vtrum viſio Dei etiam ſit ſpecies expreſſa, & verbum mentis pro- diſcūtum de nouo, an verò per lumen gloriae intellectus creatus, ita vniatur eſſentia Dei praefenti, ut fi- ne vlla ſpecie expreſſa fiat viſens Deum.

Ratio dubitandi eſt primò quia ſpecies expreſſa non eſt necessaria niſi ut ſuppleat abſentiam obiecti, ſi enim obiectum eſt ſe ipſo praefens, non debet fieri praefens per aliud, ergo ad cognitionem intuitiuam Dei praefenti non requiriſtur ſpecies creata. Deinde verbum eſt id quod immediate intelligitur, ergo vbi Deus immediate intelligitur, nullum requiriſtur verbum; ſi enim inter intellectum, & Deum, reperi- tur aliquid medium iam viſio non eſt immediata.

Secundū, ſi intellectio quālibet eſt necessariò prodiſcūtua verbi, ſequitur quod ſecunda & tercia per- ſona Trinitatis quando intelligunt, perducunt ver- bum, hoc autem eſt absurdum ut patet.

Tertiō, ſi datur in intellectu beati ſpecies expreſſa Dei, poſſet etiam dari aliqua ſpecies obiectiua, in qua ſcilicet prius cognita cognofcatur Deus, quod com- muniter non admittitur: probo autem ſequi, quia qui viſer intuitiū hanc ſpeciem expreſſam neceſſa- riori viſet Deum, viſer enim Deum eo modo quo illa Deum repræſentat ſed illa repræſentat Deum ut eſt in ſe formaliter, ergo qui viſer hanc ſpeciem viſer Deum ut eſt in ſe.

Quartiō, ſi datur huiusmodi ſpecies expreſſa, ma- net etiam in memoria ſpecies huius ſpecici, ut fit in aliis cognitionibus quarum recordamur, & per quas eodem modo viſem obiecta, ac ſi eſſent praefentia, ergo ſi sanctus Paulus v. g. viſit Deum in raptu & eius viſionis recordabatur, viſere ſemper poṭerat Deum intuitiū.

Dico primò, implicat eſſe Dei viſionem in intellectu beati quā non eſt ſpecies expreſſa & verbum men- tis realiter de nouo prodiſcūtum: ita Theologi omnes communiter contra recentiores Thomistas qui adhuc in re maluerunt Caietano, quā ſancto Thomae afferenti ſepiuſ verbum mentis in viſione Dei, ut recte oſtendit Suarez, Molina, Vafq. Fafol. Arrub. Herice, neque ſati viſeo quem ſenium ha- bere poſſit eorum ſententia quam triplici ratione ſic impugno.

Prima ſit ex ratione cognitionis: omnis cognitio crea- ta etiam intuitiū eſt eſſentialiter prodiſcio verbi creati, viſio Dei eſt eſſentialiter cognitio creata, ergo eſt prodiſcio verbi creati. Maior expreſſe ha- betur apud Auguſt. I.6. de Trinit. c.10. Cum ſe mens nouit, & arat, iungit eis amore verbum eius, quod iterum probat c.11. cum Deum nominas, maximèque cum eadem notitia etiam placita, dignèque amata, ver- bum eſt, & S.Thom.q.27.art.1. quicunque intelligit, ex hoc ipſo quod intelligit, procedit aliiquid in ratiōnē, quod eſt concepſio rei intellectu, & dicitur verbum cor- diſ. Deinde argumentor omnis creata cognitione, eſt repræſentatio formalis creata obiecti cogniti, nam omnis

Species
expreſſa.

Prima du-
bitatio.

Secunda.

Tertia.